



На основу члана 27. Статута и члана 61. Закона о науци и истраживањима („Службени гласник РС“, број 49/19) на Осмој редовној седници одржаној дана 26. марта 2025. године Управни одбор Института за филозофију и друштвену теорију, Универзитет у Београду, доноси

### ОДЛУКУ

Усваја се Програм научноистраживачког рада Института за филозофију и друштвену теорију за период 2025 – 2030. године.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

В.Д. Председника Управног одбора



Иван Вејвода



Краљице Наталије 45  
11000 Београд, Србија  
Тел/Факс 011 26 46 242

ifdt.bg.ac.rs  
institut@ifdt.bg.ac.rs

Универзитет у Београду

## **ПРОГРАМ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА ИНСТИТУТА ЗА ФИЛОЗОФИЈУ И ДРУШТВЕНУ ТЕОРИЈУ ЗА ПЕРИОД 2025 – 2030.**

## О Институту

Институт за филозофију и друштвену теорију (даље: Институт; ИФДТ) једини је институт у областима друштвених и хуманистичких наука у саставу Универзитета у Београду. Највећи је институт у областима друштвених и хуманистичких наука у региону.

Визија и мисија представљају стратешке водиле ИФДТ-а. Визија ИФДТ-а гласи: „Напредна истраживања за друштвене промене“. Њом се, с једне стране, истиче тежња ка креирању интердисциплинарних и међународно релевантних знања, док с друге указује на решеност да се осмишљавају и реализују истраживања друштвених кретања, којим се доприноси промени затеченог стања, као предуслова стварања бољег друштва. Поред ангажоване перспективе у погледу друштвених промена, ИФДТ такође разматра историјске и савремене околности које се испречују на њиховом путу, с уверењем да такво разумевање може допринети алтернативним облицима савременог деловања и мишљења. На крају, ИФДТ посебну пажњу посвећује јавној улози теорије и ангажованог преноса знања. Институт настоји да главне налазе својих истраживања учини доступним и разумљивим широј публици. Повећана тражња за критичким, објективним и чињенично заснованим истраживањима у различитим сферама јавних политика пружа прилику за ближу сарадњу са медијима, профитним и непрофитним секторима, као и са доносиоцима одлука.

ИФДТ је научна заједница која негује рефлексивност, одважност и критички приступ у истраживањима и ангажованом делању. Мисија ИФДТ-а укључује грађење отворене, солидарне и одговорне заједнице истраживача и истраживачица са интегритетом. Инсистирајући на аутономији универзитета, инсистира се на одбрани научне слободе у свим фазама истраживања, као предуслова за преиспитивање установљених и креирање нових научних знања. Уверени у важност јавне улоге друштвено-хуманистичких наука, истраживачи и истраживачице ИФДТ-а континуирано деле научно знање са широм јавношћу и подстичу критичко промишљање друштва.

Деловање ИФДТ-а базира се на низу вредности, које су истраживачице и истраживачи потврдили током израде Стратегије развоја Института за период 2024 – 2028. године. Те вредности укључују солидарност, једнакост и инклузивност, отвореност, ангажованост и респонсивност, одважност, рефлексивност и иновативност, интегритет и одговорност, и слободу и аутономију.

## Циљеви развоја у петогодишњем периоду

Визија ИФДТ-а успоставља јасну везу између науке и друштва, односно намере да се спроводе научна истраживања која доприносе стварању бољег друштва. То се јасно преводи у стратешке области развоја ИФДТ-а: науку, јавни ангажман, и солидарну и одговорну заједницу.

ИФДТ је дефинисао три кључна стратешка циља, која директно кореспондирају са стратешким областима развоја и изводе се из визије и мисије Института:

1. Институт је међународно релевантан центар критичке друштвено-хуманистичке мисли;
2. Институт је позициониран у друштву као центар компетентних анализа и критичког промишљања; и
3. Креирана солидарна и одговорна радна заједница.

Имајући у виду природу овог документа, у наставку се посебна пажња посвећује првом кључном стратешком циљу. Овај циљ указује на профил и научни приоритет ИФДТ-а, који се рефлектује у снажној окренутости међународном научном комуницирању, односно спровођењу истраживања у области друштвених и хуманистичких наука чији домет превазилази националне границе.

Овај стратешки циљ је операционализован кроз три специфична циља:

- 1.1. Развијена тематска експертиза у областима а) друштвена ангажованост и критика, б) демократско управљање и демократизација и ц) идентитети и друштвена правда;
- 1.2. Развијени интердисциплинарни истраживачки и образовни програми (*fellowship* и образовни програми у складу са законским могућностима); и
- 1.3. Интензивирани сарадња са другим академским институцијама и актерима, укључујући међународне мреже.

Први циљ се односи на јасније профилисање ИФДТ-а у три тематске области које сумирају главне теме којима се баве истраживачке групе и лабораторије у Институту. Њиховим груписањем и прецизирањем тежи се бољем планирању и стварању још снажнијег синергијског ефекта рада различитих истраживачица и истраживача, те бољем повезивању са међународном научном заједницом у датим областима. Други и трећи специфични циљ теже даљем развијању међународне сарадње, односно већој долазној и одлазној мобилности истраживачица и истраживача, стварању стратешких партнерстава, као и заједничким пројектима и радовима са дијаспором и иностраном научном заједницом.

### **Развој грана у петогодишњем периоду**

Интердисциплинарним приступом, ИФДТ ће унапређивати и интегрисати развој свих седам наведених грана – филозофије, социологије, антропологије и етнологије, политичких наука, психологије, историје и комуникологије – кроз међусобно допуњавајуће пројекте који се ослањају на постојеће лабораторије и кључне тематске области Института. Тако дефинисан интердисциплинарни оквир омогућава да се у наредних пет година развија тематска експертиза у областима друштвене ангажованости и критике, демократског управљања и демократизације, као и идентитета и друштвене правде, кроз јаку сарадњу свих лабораторија и активну размену знања са међународним партнерима.

Филозофија, као носећа грана од оснивања Института, ће остати један од темеља истраживачког рада, као и до сада, кроз рад свих лабораторија, а посебно CriticLaba, EduLaba и PerspectLaba. Социолошка и политиколошка истраживања ће бити окренута

проучавању демократије, друштвене ангажованости и институција, те друштвене правде и родних идентитета у оквиру ActiveLab, SolidCareLab, PerspectLab и GenLab. Комуникалошки рад (DigiLab и ActiveLab) ће оснажити анализу медијских садржаја и јавног дискурса, повезујући утицаје дигиталних технологија са теоријским моделима комуникације. Антропологија и етнологија чине основу истраживања урбаних простора и културног наслеђа унутар PerspectLab-а, док у блиској сарадњи са историјским наукама представљају окосницу изучавања идентитета на постјугословенском простору у оквиру YugoLab-а. ShoahLab ће у оквиру теоријске и примењене студије геноцида допринети развоју образовних програма и креирању едукативних садржаја. У том правцу ће се одвијати и развој психолошких истраживања везаних за социјалне идентитете, политичко понашање и рањивост који тематски прожимају готово све лабораторије Института.

Како би реализовали специфичне циљеве и унапредили гранску повезаност истраживања, разрађене су главне активности које је потребно спровести у наредном периоду (табела 1). Ради праћења спровођења, дефинисани су и индикатори.

ТАБЕЛА 1	ГЛАВНЕ АКТИВНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ СПЕЦИФИЧНИХ СТРАТЕШКИХ ЦИЉЕВА	ИНДИКАТОРИ
Специфични стратешки циљ	1. ИФДТ је препознат као релевантан центар за тематске експертизе	
Планирани резултат циља	ИФДТ производи релевантне радове објављене код врхунских издавача	
Главне активности	1.1.1. Унапређење научне продукције у приоритетним тематским областима	Број радова у врхунским часописима – WOS (АНЦИ и SSCI листе), Q1 у Scopus-у; Монографије и темати објављени код престижних издавача;
	1.1.2. Развијање међународне сарадње у приоритетним тематским областима	Број пројектних апликација/одобрених пројеката; Број партнера
	1.1.3. Подстицање истраживачке мобилности у вези са приоритетним тематским областима	Број гостовања и боравака истраживача;
	1.1.4. Унапређење позиције Института у националним академским оквирима	Број тела у којима је ИФДТ активан и иницијатива које је поднео;
Специфични стратешки циљ	2. Развијени интердисциплинарни истраживачки и образовни програми (fellowships и образовни програми у складу са законским могућностима)	
Планирани резултат циља	ИФДТ је препознат као центар за добијање подршке и релевантан извор експерата у оквиру своје тематске експертизе	
Главне активности	1.2.1. Развијање програма истраживачких боравака у ИФДТ-у	Број пријављених за боравак на ИФДТ-у; Број реализованих боравака: Број остварених партнерских програма;
	1.2.2. Унапређење учешћа ИФДТ-а и његових истраживача у програмима високог образовања у земљи и иностранству	Број истраживача који учествују у настави;
	1.2.3. Развијање програма неформалног образовања и популарне науке (летње школе, podcast)	Број летњих школа; Број издања и слушаност podcast-а;
	1.2.4. Развијање програма студентских пракси и волонтирања	Број волонтера и практиканата;

Специфични стратешки циљ	3. Интензивирана сарадња са другим академским институцијама и актерима, укључујући међународне мреже	
Планирани резултат циља	ИФДТ функционише као фокална тачка за Србију и шири регион у оквиру своје тематске експертизе	
Главне активности	1.3.1. Проширење мреже институционалних партнерстава	Број нових потписаних уговора о сарадњи;
	1.3.2. Координација Регионалном мрежом за напредне студије ЈИЕ (RECAS ЈИЕ)	Укупан број гостујућих истраживача у оквиру RECAS мреже;
	1.3.3. Одржавање програма међународних академских догађаја	Број догађаја; Укупан број учесника; Укупан број изложених радова;
	1.3.4. Подстицање учешћа истраживача у телима међународних мрежа и асоцијација	Број међународних мрежа и асоцијација у којима учествују истраживачи ИФДТ-а; Број истраживача који су у управљачким и стручним телима међународних мрежа;

## Лабораторије

Остварење стратешких циљева претпоставља активно деловање и допринос лабораторија ИФДТ-а, као главних унутрашњих истраживачких јединица. Тренутно их је девет.

Лабораторија образовних теорија [EduLab] - интердисциплинарно оријентисана група истраживачица и истраживача која се критички бави разним облицима, историјом као и филозофским утемељењем образовања. Теоријски, лабораторија разматра настанак и развој идеја о образовању, а практично – како се оне имплементирају у савремене политике и стратегије. У рад EduLab-а су укључени стручњаци из области филозофије, социологије, психологије, педагогије, политикологије, антропологије, андрагогије и теорије књижевности. Визија EduLab-а је давање доприноса побољшању образовања кроз истраживање, сарадњу и јавно ангажовање.

Лабораторија за дигитално друштво [DigiLab] - истражује различите аспекте утицаја нових технологија на човека и друштво. Осим научноистраживачког рада, организује годишњи догађај EMERGE који се састоји од научне конференције и форума и окупља академску и ванакадемску заједницу. Такође организује онлајн циклус предавања Будућност вештачке интелигенције: Друштвени и културални аспекти где су предавачи међународни стручњаци из различитих области. Чланови лабораторије учествују у креирању политика о новим технологијама. Активно су ангажовани и на пројектним активностима, а пројекат који се реализује у периоду 2023–2026. године је TWON – TWin of Online Social Networks, Horizon 2022 „Reshaping Democracies: Politics and the impact of online social networks and new media”.

Лабораторија за истраживања рода [GenLab] - прати, теоријски промишља и истражује кроз интердисциплинарна и примењена истраживања, светска и локална збивања у вези с антиродним политикама. На том пољу GenLab развија активну сарадњу с универзитетским центрима, посебно у југоисточном европском региону, те је у ту сврху основана Регионална мрежа за истраживање рода и политике у Југоисточној Европи (GenPolSEE). Посебан интерес GenLab-а стоји у побољшању положаја и умрежавању академских радница, а GenLab се прикључио и пројекту UNIGEM (University and Gender Mainstreaming) који реализује у сарадњи са 19 универзитета из Хрватске, Босне и Херцеговине, Црне Горе и Србије.

Лабораторија за изучавање Холокауста [ShoahLab] - проучава питања Холокауста и геноцида и развија се као научна јединица Института за филозофију и друштвену теорију са циљем да произведе ново знање, да успостави међународну сарадњу са сродним научним јединицама и институцијама, као и да осмисли едукативне програме за студенте основних, мастер и докторских студија. Мултидисциплинарна природа лабораторије се огледа у учешћу у њеном раду научника и стручњака из разних области, од историје до филозофије, социологије, визуелних уметности, књижевности, музеологије, образовања и библиотекарства. Кроз разне активности, ShoahLab тежи да постане призната научна

јединица у међународном академском свету, а водећа у региону, с фокусом на питања Холокауста и геноцида.

Лабораторија за студије филантропије, солидарности и бриге [SolidCareLab] - бави се интердисциплинарним проучавањем и промишљањем појмова и пракси филантропије, солидарности и бриге. Ригорозним емпиријским и теоријским истраживањима, образовним иницијативама, као и сарадњом с академским институцијама, грађанским друштвом, те владиним организацијама и телима, SolidCareLab настоји да осветли димензије, улоге и статус филантропије, солидарности и бриге у савременим друштвима, узимајући у обзир њихов историјски значај и изазове данашњице.

Лабораторија за активно грађанство и демократске иновације [ActiveLab] - кроз интердисциплинарни начин приступа проучавању како институционалне тако и ванинституционалне партиципације грађанства. Посебан фокус ActiveLab-а је на различитим моделима партиципативне, делиберативне и агонистичке демократије и њиховог значаја за развој демократског друштва. Лабораторија за активно грађанство произилази из вишегодишњег континуираног научно-истраживачког рада на емпиријским истраживањима и теоријским анализама, али и из примене истраживачких резултата у пољу практичних политика, и међународне сарадње са различитим научним и стручним мрежама из области хуманистичких, друштвених и политичких наука.

Лабораторија за друштвену критику [CriticLab] - окупља истраживаче и истраживачице различитих дисциплинарних залеђа и теоријских оријентација који изучавају и практикују друштвену критику. Ослоњени на традиције ангажоване мисли од антике до данас, чланови и чланице CriticLab-а настоје да изложе конкурентске моделе критике друштва, те испитају њихову заснованост и домет, значај, утицај и учинак. У оквиру истраживачких активности CriticLab-а, анализирају се светски и домаћи примери друштвене критике који обележавају данашњи јавни простор, суочавају се њихови међусобни доприноси и формулишу унапређени модалитети критике друштва, како у погледу утемељености аргументације, тако и у погледу извантеоријских последица.

Лабораторија за теорију, стварање и политику простора [PerspectLab] - је осмишљена као платформа за интердисциплинарне и трансдисциплинарне приступе истраживањима простора. Чланови из области филозофије, архитектуре, историје уметности, културног наслеђа, урбанизма, социологије и антропологије истражују стварање простора, (не)правду у његовим манифестацијама, учешће грађана у одлучивању, становање, сегрегацију, центрификацију, приватизацију, заједничко живљење у граду, културно наслеђе и животну средину. Рад је усмерен ка холистичком приступу локалним и глобалним динамикама урбаног живота. Чланови лабораторије раде на примењеним пројектима, научно-истраживачком раду и продукцији, објављују резултате на семинарима, радионицама и конференцијама, међу којима се истиче међународни научни часопис *Chorein: Journal for Architecture and Philosophy*, али и конференција „Архитектонско лето у Палачи Моисе“ (Црес, Хрватска), као и летње школе: Школа на

броду „Водени пејзажи. Наслеђе и природна средина“, Летња школа „Архитектура и филозофија“.

Лабораторија за истраживање социјализма и (пост)југословенске студије [YugoLab] - представља мултидисциплинарни колектив који укључује историчаре, социологе, политикологе, антропологе, теоретичаре и друге стручњаке из области друштвених и хуманистичких наука. Њихов рад је фокусиран на два кључна аспекта: проучавање социјализма као историјског феномена и разматрање алтернатива тренутним доминантним моделима друштвене мисли и доминације. Поред тога, Лабораторија се бави истраживањем југословенске државе и друштва у 20. веку, са посебним нагласком на другу половину 20. века, истражујући њене друштвене, политичке и културне аспекте.

### Програм догађаја

Традиционално, ИФДТ има изузетно богат програм догађаја, чији је циљ да подстиче академску размену, поспешу везу између науке и друштва и учини рад Института доступнијим широј заједници. На Институту гостују истраживачице и истраживачи различитих профила, дисциплина и фаза каријере. У наредном периоду, ИФДТ планира да програм догађаја настави и систематизује на начин који у фокус ставља стожерне теме Института. Програм ће стога бити конципиран око неколико основних типова догађаја:

1. Традиционална трибина Института би требало да настави свој живот као формат који омогућује и реномираним, али и млађим и још неафирмисаним истраживачима и истраживачицама да представе свој рад. Такође, у трибински програм би се уврстили и циклуси предавања који би одговарали на потребе лабораторија Института и годишњи циклус предавања који се завршава доделом Награде за критичко-теоријски ангажман Миладин Животић.
2. Тематски семинари радионичарског типа би требало да омогуће фокусирану и продубљену дискусију о конкретним темама. Ови догађаји би окупљали мањи број учесника, из земље и иностранства и требало би да резултирају заједничким међународним научним публикацијама.
3. Националне, регионалне, а пре свега међународне конференције су догађаји по којима је ИФДТ препознат у домаћој и регионалној јавности. Поред већ етаблираних редовних међународних конференција Института, попут *EMERGE* и *Why Still Education*, које су врло добро препознате у регионалној научној јавности, ИФДТ планира да у наредном периоду буде домаћин регионалних и глобалних конференција међународних научних удружења. Примера ради, 2026. године, ИФДТ ће бити домаћин европске конференције Association for the Study of Nationalities (ASN), а 2027. године The 16th Central and Eastern European Communication and Media Conference of the Central and East European Network (СЕЕСОМ) of the European Communication Research and Education Association (ECREA).
4. Методолошке обуке одговарају на потребе, нарочито млађих, истраживача и истраживачица. ИФДТ поседује значај капитал у искуству научника повратника, који преносе методолошка знања и вештина која су стекли у иностранству. Овим обукама се такође надомешћује мањак методолошке обуке на докторским програмима у Србији.

ИФДТ планира да даље унапређује програм ових обука, нарочито јер су интересовање да њима присуствују изразили истраживачи са других НИО.

5. Докторски семинари су формат који већ неко време функционише у ИФДТ-у, где истраживачице и истраживачи у истраживачким звањима представљају своје докторске пројекте. У размени са другим истраживачицама и истраживачима добијају вредне коментаре и сугестије за даље развијање и унапређење својих докторских истраживања. Овај формат се показао као изузетно користан, па су га и неки други институти преузели.

6. Јавне трибине намењене широј публици – образложен под *Јавни ангажман*.

### **Јавни ангажман**

Мисија ИФДТ-а се не завршава само у академској јавности, већ захтева да се појмови и концепције пренесу у поље јавног мњења и утичу на подизање квалитета нивоа дебата које се воде у нашем друштву.

У том смислу, сваки истраживач и истраживачица могу да допринесу сопственим наступима и изношењем теоријских и емпиријских увида у јавности. Задатак ангажоване институције јесте да понуди тумачења друштвених феномена заснована на резултатима истраживања како би побољшала разумевање стварности и њене комплексности.

Истраживачи и истраживачице ИФДТ-а ће бити подстакнути да објаве бар по један текст годишње у неком од дневних листова или недељника са којима је Институт успоставио сарадњу. Ово је посебно значајно ако се има у виду условљена потреба да се резултати финансираних пројеката дисеминирају широј јавности. Сваки већи догађај ће бити праћен јавном дебатом која ће бити намењена широј публици и организована у сарадњи са културним центрима или фондацијама са којима Институт сарађује.

Институт је у претходном периоду покренуо свој подкаст „Звук мисли“, који је изузетно лепо примљен у домаћој и регионалној јавности. Неке епизоде је огледало или одслушало десетине хиљада пратилаца. ИФДТ је наставио и да снимке јавних догађаја похрањује на својој *YouTube* страници. То се не односи само на појединачна гостовања, већ и на панеле са конференција и округле столове.

Поред тога, Институт ће наставити да стимулише млађе истраживаче и истраживачице да раде на новим пројектима са Центром за промоцију науке, са којим је већ успостављена добра сарадња на популаризацији теорије и истраживања.

На послетку, али не мање важно, Институт ће подстицати своје истраживаче и истраживачице да активно учествују у креирању политика, како у научном и образовном систему, тако и у другим областима где могу да пруже допринос својом стручношћу. У том смислу је важно даље профилисање лабораторија института, које имају значајан потенцијал да буду препознате као експертски центри са квалитетним подацима.

## Пројектни портфолио

Захваљујући приоритизацији пројектне научне сарадње и бројним везама са међународном академском заједницом, као и значајном уделу истраживача/ица повратника, Институт је у последњих неколико година успео да значајно ојача пројектну сарадњу са међународним академским институцијама.

ИФДТ је до сада имплементирао више од 50 међународних и националних пројеката и у томе бележи константни раст из године у годину. Само у 2024. се спроводио 31 пројекат што је и највећи број пројеката који су спроведени на годишњем нивоу, док је током исте године аплицирано на преко 25 различитих конкурса за пројектно финансирање.

ИФДТ настоји да прошири пројектни портфолио у областима у којима је већ препознат на основу добијених пројеката из програма студија ангажованости – пре свега теорије друштвених покрета и теорије делиберативне демократије, политика идентитета, те родне теорије, студије холокауста, као и оних мање заступљених из делокруга других лабораторија. Од кључног је значаја ширење мреже партнера који ИФДТ препознају као квалитетну партнерску институцију у оквиру међународних програма, пре свега програма за науку Европске уније – Horizon Europe. ИФДТ је до сада учествовао у реализацији три Horizon пројекта и пет Erasmus+ пројеката у последњих пет година. План је да се континуирано настави са аплицирањем за ове пројекте, с циљем да су у наредних пет година добије Horizon пројекат којим ће ИФДТ координирати.

Поред тога, ИФДТ аплицира и учествује у другим истраживачким програмским схемама Европске уније, попут InterReg Danube, у оквиру којег тренутно имплементира два пројекта од регионалног значаја.

ИФДТ је почетком 2025. године први пут аплицирао за индивидуални грант у оквиру позива Европског истраживачког савета (European Research Council - ERC). У наредном периоду, ИФДТ планира да интензивира апликације у оквиру ове схеме.

На националном плану, Институт ће наставити да охрабрује своје запослене да се пријављују на програме Фонда за науку Републике Србије. У периоду 2020 – 2025, ИФДТ је био носилац више од 20 пројектних пријава, а добио је два пројекта (на којима је носилац): 1) Процена утицаја неоплатонизма на Балкану у XIV и XV веку (програм Идентитети), и 2) Замишљање нације: сукобљени српски национални наративи (XX-XXI век) (програм Призма). За последњи позив Идеје у фебруару 2025. године, ИФДТ је аплицирао са 6 пројеката.

## Међународна сарадња

Ова компонента делатности Института већ дуже време заузима изузетно важно место и тај тренд ће се наставити и у наредном периоду.

Од последње акредитације, ИФДТ је склопио готово 40 билатералних и мултилатералних споразума са академским институцијама и 30 са неакадемским институцијама, попут фондација, културних центара и организација цивилног друштва.

Институт планира да додатно интензивира активности у склопу међународних академских мрежа, попут Европске универзитетске алијансе CIRCLE U., Међународног конзорцијума програма критичке теорије (International Consortium of Critical Theory Programs - ICCTP), Конзорцијума хуманистичких центара и института (Consortium of Humanities Centers and Institutes - CHCI), Европског конзорцијума за политичка истраживања (European Consortium for Political Research – ECPR), Европског удружења за истраживање и образовање у области комуникација (European Communication Research and Education Association - ECREA), Европске мреже за истраживање филантропије (European Research Network on Philanthropy - ERNOP). Кроз ова чланства, ИФДТ остварује приступ глобалним ресурсима, средствима и експертизи, омогућавајући сарадњу са широким спектром универзитета и истраживачких институција. Учествовање у овим мрежама пружа прилику за заједничке истраживачке пројекте, размену идеја, учешће на међународним конференцијама, и унапређење академске видљивости и позиционирање у глобалном академском пољу.

Институт препознаје значај мобилности истраживача и истраживачица кроз подржавање одлазака на постдокторске студије и истраживачке боравке у иностранству, а паралелно жели да (у складу са просторним капацитетима) повећа број страних гостујућих истраживача/ица као и да помогне њихова теренска истраживања у Србији. Недавне измене Закона о високом образовању омогућиће спровођење постдокторских програма, што је ИФДТ снажно подржао. Институт се нада да ће се новелама Закона о науци и истраживањима формално препознати и статус гостујућих истраживача, чиме би се додатно поспешила прекогранична мобилност.

У складу с циљем дефинисаним претходним Програмом научноистраживачког рада ИФДТ-а, формиран је Међународни научни одбор, у чијем чланству су, између осталих, Ноам Чомски, Џудит Батлер, Тома Пикети, Френсис Фукујама, Ненси Фрејзер, Иван Крастев и Волфганг Меркел. Оснивањем међународног научног одбора, који има саветодавну функцију и својим деловањем јемчи глобалну релевантност и видљивост Институту, он се додатно позиционира као међународно препозната и утицајна институција у области друштвено-теоријске и ангажоване мисли. Радом Међународног саветодавног научног одбора координира делегирани представник Научног већа ИФДТ-а. ИФДТ планира да и у наредном периоду негује блиску сарадњу са чланицама и члановима Међународног научног одбора.

Институт ће наставити да развија дугорочну сарадњу са културним центрима и дипломатским представништвима које имају фондове за подршку науци и образовању, као и са фондацијама које имају представништво у Србији.

## Сарадња у Србији и региону

Важна компонента међународне сарадње која проистиче из наслеђа Института јесте регионална сарадња, која је до сада била стимулирана различитим догађајима у кооргинацији ИФДТ-а и других институција из региона.

Испуњавајући циљеве из претходног Програмом научноистраживачког рада, ИФДТ је од 2023. године постао носећа чланица Регионалне мреже центара за напредне студије (RECAS) заједно са Центром за напредне студије југоисточне Европе Универзитета у Риједи. RECAS је основан у оквиру Ректорског форума Југоисточне Европе и Западног Балкана, као мрежа центара изврности, центара за истраживање и иновације на главним регионалним универзитетима. У наредном периоду, акценат ће бити стављен на идентификовању сличности и разлика у нормативним оквирима и научним политикама држава региона, као и развоју постдокторских студија и заједничких истраживачких програма.

У протеклом периоду, ИФДТ је учествовао и на конкурсима ресорног министарства за реализовање билатералне научне сарадње. Пример такве сарадње је пројекат „Род у академској заједници: Истраживање неједнакости у раним фазама каријере из компаративне перспективе“, који је у периоду од 2020. до 2022. године, Институт реализовао у оквиру програма билатералне научне сарадње Републике Србије и Републике Словеније, а у сарадњи са Знанствено-ризиковалним центром Словенске академије знаности и уметности (ЗРЦ САЗУ).

Посебно треба истаћи потребу за већим ангажманом Института унутар оквира домаћих научних тела и структура, као што су матични Универзитет у Београду и Заједница института Србије. Такође, ИФДТ ће интензивирати контакте и сарадњу са појединачним домаћим академским институцијама и релевантним представницима цивилног друштва који имају истраживачку продукцију или се баве делатностима које се по области и циљевима подударају са делокругом лабораторија Института.

## Постдипломске студије

Ради остварења планова из претходног Програма научноистраживачког рада, ИФДТ је улагао велике напоре у покушају да дође до осмишљавања и акредитације интердисциплинарног постдипломског програма у областима у којима поседује јединствену експертизу у региону, а то су пре свега друштвени покрети, теорије (делиберативне) демократије, као и студије холокауста и геноцида.

Да би се остварила ова компонента, потребно је не само разумевање, већ и блиска сарадња са институцијама високог образовања у Србији и/или региону, имајући у виду да законски оквир у Србији не дозвољава да институти буду носиоци постдипломских студија. Овакво законско решење производи бројне проблеме у пракси и *de facto* онемогућава плоднију међународну научно-образовну сарадњу. Два примера то јасно илуструју. ИФДТ је добио престижни грант да развије јединствени постдипломски програм о холокаусту, у сарадњи са три америчка и једним европским универзитетом. Иако је програм осмишљен,

његова акредитација и реализација у Србији су пред великим изазовима, услед законских ограничења. Други пример се односи на *Marie Skłodowska-Curie Doctoral Network*, под окриљем Европске уније. Као институција која је препозната у европским оквирима, ИФДТ је више пута добио позив да се укључи у различите пројекте из ове мреже, који би омогућили развијање докторских програма са водећим европским универзитетима. Институт је из горе споменутих разлога морао да одбија такве позиве. Разлог више је што ови програми подразумевају и издавање заједничких диплома (*joint doctorates*), што се у Србији показало као нарочито бирократски изазовно.

ИФДТ стоји при становишту да су институти врло подстицајно окружење за постдипломске студије, а нарочито за докторске и постдокторске програме, те да би им требало омогућити да акредитују и изводе ове програме, самостално или у сарадњи са високошколским установама.

### Издаваштво Института

Институт поседује богат издавачки програм у оквиру којег је, последњих година, стављен нагласак на: (1) едицију *Диспут* која омогућује издавање зборнике о релевантним истраживачким темама које Институт обрађује; (2) едицију *О чему говоримо кад говоримо о*, која садржи монографска издања писана популарнијим стилом са атрактивном техничком опремом текста; (3) едицију *Трг*, у којој се штампају истраживања релевантна за формулисање јавних политика; и (4) едицију *Минима*, у оквиру које се објављују краћа издања у виду полемике између текстова два угледна аутора са уредничким уводом.

Током претходног акредитационог циклуса, посебно је плодна била монографска едиција *Аркус* у саиздаваштву са Академском књигом из Новог Сада.

Поред даљег унапређења и профилисања постојећих едиција, у наредном периоду, ИФДТ ће покушати да оствари сарадњу са реномираним иностраним издавачима који могу да обезбеде бољу пласираност ових издања и њихову промоцију у међународним научним круговима. ИФДТ ће наставити да охрабрује своје истраживаче и истраживачице да објављују монографије и зборнике радова код угледних међународних издавача. У протеклом периоду, начињен је значајан искорак на овом пољу, јер су сарадници ИФДТ-а објавили своја истраживања у издању издавачких кућа *Edinburg University Press*, *Routledge*, *Lexington*, и *Palgrave*.

ИФДТ издаје три научна часописа. Најзначајнији издавачки подухват Института – часопис *Филозофија и друштво* је индексиран на релевантним светским листама – *Scopus* и *Emerging Sources Citation Index (ESCI)*. Часопис је рангиран као М24 према листи ресорног министарства. Од 2020. Институт издаје и часопис на српском *Критика: часопис за филозофију и теорију друштва* намењен регионалној публици. Часопис је тренутно категорије М53, с тенденцијом даљег раста. Почетком 2023. године, ИФДТ је покренуо нови међународни часопис *Khōrein: Journal for Architecture and Philosophy*, чији су први бројеви представљени на тематским догађајима на универзитетима Харвард (САД), Новој школи у Њујорку (САД), Бартлет школи архитектуре у Лондону (УК), Ланкастер (УК),

Техничком универзитету у Берлину (Немачка), Сапијенци у Риму (Италија), као и током Бијенала у Венецији, сведочећи о изузетном пријему часописа у међународној јавности.

У наредном периоду, нагласак ће бити на пружању пуне подршке уредничком тиму сва три часописа како би се осигурао квалитет и највиши стандарди примењиви у овој области издаваштва.

## Библиотека

ИФДТ је током протеклих неколико година добио вредне поклоне у виду личних библиотека филозофа Владимира Вукићевића, Латинке Перовић, Љубомира Тадића, Триве Инђића и Слободана Боснића. Уговорима су формиран легати који су значајно употпунили постојећи фонд библиотеке Института, који у овом тренутку броји преко 10.000 наслова. У наредном периоду очекује се да ИФДТ добије још два вредна легата – Загорке Голубовић и Милана Суботића.

У наредном периоду, ИФДТ ће комплетирати успостављање платформе која ће омогућити јавну видљивост комплетног библиотечког фонда Института. Репозиторијум Института за филозофију и друштвену теорију (РИФДТ) омогућава отворени приступ издањима Института и научним радовима његових сарадника, а тиме и већу видљивост и цитираност.